

Vorejant el grotesc o vorejant el sublim

Jordi Lara

Mística conilla

Edicions de 1984, Barcelona, 2016
208 pàgs.

Els elogis rebuts per *Una màquina d'espavilar ocells de nit* (2008) no han temptat Jordi Lara, també músic i cineasta, a reincidir amb precipitació en la narrativa. Aquest tarannà seré i curiós, sensible i honest, amera *Mística conilla*, un conjunt de sis relats que confirma la maduresa literària de l'escriptor. Partidari d'aplicar una mirada àmplia sobre la realitat per a indagar en la condició humana, Lara fa conviure amb naturalitat la quotidianitat i l'abstracció, la lògica i l'aporia, la materialitat i la meravella: «Vivim envoltats de misteris que no ho semblen; es disfressen de casualitats o es dilueixen en la discreció del que és innocu per al nostre viure i ens neguen el fervor amb què els hauríem d'admirar.» I és així, a partir de l'observació dels prodigis silenciosos o del trasbals més subtil, com Lara, entusiasta del secret, ens condueix fins a una mena d'«il·luminació profana», en l'expressió de Piglia. Els relats estan sostinguts amb una imaginació desbordant, excessiva per moments, forçada segons els casos, incòmoda per a segons quin lector. La de Lara és una proposta molt singular, selectiva, meditadament distanciada del passatempes gratuït.

La genialitat dels dos primers contes genera unes expectatives a l'alça difícils d'acomplir. El primer, «Lo matí de ma infantesa», que agafa el títol d'uns versos verdaguerians, es basa en un deliri cronològic d'aires profètics. El narrador recorda la darrera vesprada de la seua infantesa, quan va coincidir amb un Jacint Verdaguer tornat infant que, també com ell, es divertia corrent pels mateixos paisatges vigatans. Si bé és racionalment impossible, sobretot pel desajust temporal de què parteix, la trobada no contradiu la lògica poè-

tica: «No us esforceu a ser racionals, que pot ser útil per aixecar un pont, un negoci, una idea col·lectiva, no pas per explicar una veritat íntima.» Lara reivindica la puresa de la mirada infantil, que obre la possibilitat de fer front al prosaisme diari donant respostes imaginatives, igualment vàlides, al món. L'altra gran peça és «Zapatos de bosc», teixida amb una subtileza sols a l'abast dels bons prosistes. El viatge de pare i fill a Andalusia, terra d'origen paterna, serveix per a parlar d'identitats individuals i col·lectives com a benestars necessaris, i de l'angúnia de posseir-ne una sota sospita constant: «No hi ha valentia més gran que estimar tant un pam de terra quan l'amor és tan difícil.» Confessa Lara en l'epíleg que el conte naix de sentir que «al moll de qualsevol ideologia hi batega sempre la literatura, l'enyor d'un món imaginari menys absurd i fragmentari que la realitat».

El poder de suggestió decau en la resta de narracions. Potser, la que més s'acosta a les primeres és «Un conte de fades», en què un pessebrista fa front a una història de dolor inventant, com a consol, una dona d'aigua. La ficció respon així a la necessitat d'escapolir-se del present, d'evadir-se d'un món abocat a consumir(-nos) i a deshumanitzar(-nos) a un ritme vertiginós: «Ningú no pot viure només de realitat, i encara menys si la realitat és una estafa.» En aquesta mateixa línia, però amb un resultat molt menys reeixit, cal interpretar el sopar d'antics companys d'institut del relat «Mística conilla». Amb tot, sembla com si la imatge de la dona despullada —conilla— de la coberta del llibre, amb unes ales desplegadas, però de peus tocant a terra, apuntara a l'*Angelus Novus* de Klee que, per a Benjamin, desafiava, solitari, nu i atordit, l'huracà ferotge del progrés.

Argumentalment, no acaben d'alçar el vol «Dasha Biryuk», en què un crític interpreta el suïcidi d'una ambiciosa directora de cinema, i «Scherzo per a bandoneó», un divertit homenatge a Borges, allunyats tots dos de la profunditat dels primers relats. Mantenen, això sí, l'indiscutible virtuosisme lingüístic que caracteritza la prosa de Jordi Lara, una de les més potents del panorama literari actual.

Mireia Ferrando